

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 295/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 118/2018-284 z 10. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 118/2018-284 z 10. decembra 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 a čl. X bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľa 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal proti žalovanej Sociálnej poisťovni (ďalej aj „žalovaná“) zaplata náhrady škody z ublíženia na zdraví, a to z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a z titulu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sťažovateľovi priznal z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 32 082 eur spolu s úrokom z omeškania a z titulu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 26 269,04 eur.

4. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v časti uplatnenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil, v časti uplatneného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zmenil tak, že priznal žalobcovi sumu 13 436,08 eur a vo zvyšku uplatneného nároku žalobu zamietol.

5. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd podané dovolanie napadnutým rozhodnutím odmietol z dôvodu podľa § 447 písm. c) CSP, t. j. podané dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

6. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia prípustnosti podaného dovolania a splnenia zákonných podmienok pre jeho podanie, čím v konečnom dôsledku najvyšší súd odoprel sťažovateľovi právo na podanie mimoriadneho opravného prostriedku.

7. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu, že v dovolacom konaní nemožno namietať konečné meritórne rozhodnutie, ale len nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu tohto rozhodnutia (R 129/1999). Sťažovateľ uvádza, že namietal rozhodnutie, ktoré nebolo meritórne, ale procesné, pretože ním došlo k zastaveniu časti konania a z tohto dôvodu ho bolo možné subsumovať pod pojem procesný postup v zmysle dikcie § 420 písm. f) CSP.

8. Čo sa týka posúdenia zvýšenia jeho nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolacím súdom, ktoré tento súd znížil oproti rozhodnutiu okresného súdu, uviedol, že namietal nesprávnu aplikáciu § 194 ods. 2 CSP. Krajský súd nárok posúdil v súvislosti s právoplatným rozhodnutím Sociálnej poisťovne o výške základného nároku, z ktorého odvodil aj nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sťažovateľa, pričom sťažovateľ uviedol, že krajský súd týmto rozhodnutím nebol viazaný a otázku výšky základného nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia si mal posúdiť sám. Podľa názoru sťažovateľa „v danom prípade sťažovateľ namietal faktický postup súdu, keď sa krajský súd považoval za viazaný rozhodnutím orgánov žalovaného“, a preto aj tento nedostatok v rozhodovaní krajského súdu bol spôsobilým dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP.

9. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom takto:

„1. Najvyšší súd SR uznesením č. k. 8Cdo/118/2018 – 284 zo dňa 10.12.2018 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa

článku 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 8Cdo/118/2018 – 284 zo dňa 10.12.2018 sa zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 415,51 Eur, ktorú je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Harakályho, advokáta, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým

rozhodnutím najvyššieho súdu z dôvodu, že najvyšší súd sa odmietol meritórne zaoberať dovolaním podaným sťažovateľom, ale ho podľa sťažovateľa bez zákonného dôvodu odmietol pre jeho neprípustnosť. Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľa nesprávne posúdil ním uvádzané dovolacie námietky, keď konštatoval, že sťažovateľove tvrdenia nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľa zistil, že je daná jeho právomoc, sťažovateľ je zastúpený advokátom, ústavná sťažnosť má náležitosti ustanovené zákonom, je prípustná, bola podaná včas a oprávnenou osobou; ústavný súd však z materiálneho hľadiska musel skonštatovať jej zjavnú neopodstatnenosť.

19. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne (IV. ÚS 195/07, II. ÚS 7/97).

20. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

21. Úlohou ústavného súdu v konkrétnom prípade je posúdiť súlad napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v kontexte zaručenia práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Na tento účel sa ústavný súd oboznámil aj s obsahom napadnutého rozhodnutia, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie podané sťažovateľom ako neprípustné.

22. Sťažovateľ v dovolaní namieta dva základné nedostatky v rozhodnutí odvolacieho súdu, s ktorými sa najvyšší súd mal v rámci dovolacieho konania vysporiadať. Prvým bolo posúdenie otázky týkajúcej sa zastavenia konania v časti posúdenia výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ namieta, že krajský súd nesprávne zastavil toto konanie z dôvodu prekážky *res iudicata*, keď o tomto žalovanom nároku iný orgán dosiaľ nerozhodol. Najvyšší súd uviedol (bod 20 napadnutého uznesenia), že k zastaveniu konania nedošlo z dôvodu prekážky *res iudicata*, ako to tvrdil sťažovateľ, ale z dôvodu, že súd ako taký nemá právomoc o tomto nároku rozhodovať. Z tohto dôvodu dovolací súd túto námietku sťažovateľa nemohol posúdiť ako porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku procesného postupu súdu, keďže sťažovateľ nesprávne interpretoval dôvody, pre ktoré došlo k zastaveniu konania.

23. Ústavný súd konštatuje, že v zmysle § 177 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ako aj judikatúry najvyššieho súdu (napr. Cpj 9/06, 3 Cdo 291/2013) s účinnosťou od 1. januára 2004 o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia rozhoduje Sociálna poisťovňa. O nárokoch na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov rozhoduje naďalej súd. V tomto prípade sťažovateľ uplatnil nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na súde, preto krajský súd konanie v tejto časti zastavil pre nedostatok právomoci (§ 9 CSP).

24. Druhá dovolacia námietka sťažovateľa smerovala proti nesprávnej aplikácii § 194 ods. 2 CSP krajským súdom týkajúcej sa viazanosti súdu rozhodnutím Sociálnej poisťovne o výške základu nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Dovolací súd uviedol, že táto námietka nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, pretože „realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci

(vid' R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014)“.

25. K otázke viazanosti súdu rozhodnutím Sociálnej poisťovne ústavný súd uvádza, že v danom prípade je rozhodnutie Sociálnej poisťovne rozhodnutím, ktorým súd nie je viazaný v zmysle § 193 CSP, ale vzťahuje sa neho režim § 194 ods. 2 CSP. Ide tu o otázku prejudiciality otázok, na ktorých rozhodnutie súd sám nemá právomoc. Ak v tejto otázke už existuje rozhodnutie iného orgánu, súd rozhodujúci v civilnom sporovom konaní ním síce nie je viazaný, ale prihliadne naň a s jeho obsahom sa sám vysporiada. To znamená, že súd musí v odôvodnení svojho rozhodnutia uviesť, že takéto rozhodnutie bolo oprávneným orgánom vydané, a následne vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu sa môže rozhodnúť, aký záver z jeho existencie vyvodí. Musí pritom zväžiť na jednej strane okolnosti prejednávanej veci a na strane druhej požiadavku, aby orgány verejnej moci rozhodovali o rovnakých otázkach zásadne rovnako (porov. ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 734 – 736.). Záver najvyššieho súdu, že otázka posúdenia správnosti aplikácie § 194 ods. 2 CSP spadá do sféry právneho posúdenia veci a nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, je udržateľný. Aj výklad procesnoprávnych noriem je právnym posúdením veci na účely posudzovania prípustnosti dovolania. Ústavný súd poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 213/2017 z 30. septembra 2019: *«Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka „právna“ (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní; právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.»*

26. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený jednak posudzovať správnosť právnych záverov všeobecných súdov (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05) a rovnako neposudzuje správnosť vyhodnotenia prípustnosti dovolania dovolacím súdom

(IV. ÚS 87/2019, IV. ÚS 80/2019). Účastníkovi konania v záujme rešpektovania čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru musí byť poskytnutá súdna ochrana v rámci posúdenia napadnutého dovolacieho konania ako celku. Dovolací súd sťažovateľovi zodpovedal na jeho otázky zákonným spôsobom aj s odkazom na relevantnú judikatúru týkajúcu sa prípustnosti dovolania a ústavný súd zhodnotil, že napadnuté rozhodnutie splnilo účel dovolacieho konania, t. j. ak dovolateľ namietal, že došlo z určitých dôvodov k existencii väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, dovolací súd uzavrel, že sťažovateľom uvádzané okolnosti nezakladajú vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, a to z dôvodov, ktoré sa nevyomykajú rozhodovacej praxi dovolacieho súdu.

27. Vzhľadom na uvedené závery napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu spĺňa ústavnoprávnu požiadavku riadneho poskytnutia súdnej ochrany v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu